Varroda a tanyán

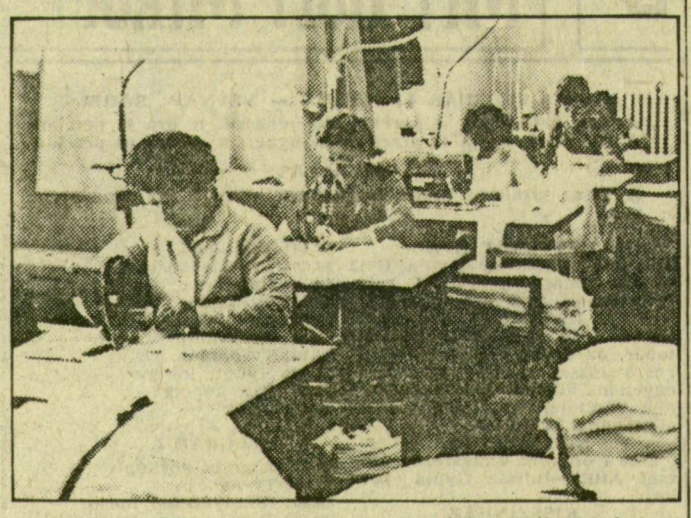

Lázár Mihály felvétele

A Szegedi Ruhagyár termékeinek nagy részét közületi vevők vásárolják, míg a fennmaradó kapacitást teljes egészében exportra kötötték le. Megrendelés, munka bőven akad, így a varrodai teendők ellátására kooperációs partnereket foglalkoztatnak. Ötszáz lánynak, asszonynak biztosítanak így munkát a megye területén. Képünkön: az ásotthalmi, bogárzószéli tanyai iskolában kialakított, 30 fős kisüzem látható. Tavaly közel 60 ezer női köpeny készült itt. A helyi Felszabadulás Tsz a dolgozóit naponta szállítja ide a faluból, s műszak végén vissza. A téesz és a ruhagyár szerződése egy évben 10 hónapra szól, a fennmaradó részt a női munkát igénylő mezőgazdasági kampány idejére tartogatják. Az együttműködés bevált, így a belterületi „öreg" iskolát is átépítették, most várják a gépeket, berendezéseket — újabb 25 helybélinek adva biztos kereseti lehetőséget

Országos konferencia

A családi eseményeket szervező intézetek és irodák, valamint az ezek tevékenységét segítő állami és társadalmi szervezetek képviselői országos konferenciát rendeznek a hét végén a Parlamentben. Megvitatják: mit kell tenniük azért, hogy megvalósíthassák a családi események társadalmi megrendezésének továbbfejlesztésére nemrégiben hozott minisztertanácsi határozatot, s számba veszik a módosított családjogi törvényből adódó feladataikat.

Várhatóan szóba kerül a tanácskozáson, hogy az utóbbi évtizedekben egyre többen igényelték a legfontosabb családi események — a névadás, a házasságkötés, a temetés — társadalmi rendezését. A helyi tanácsok — a párt- és társadalmi szervek közreműködésével — 140 településen létesítettek ezzel foglalkozó intézetet vagy irodát, amelyeknek a munkatársai a társadalmi szervezetek aktivistáinak, pedagógusoknak, művészeknek a közreműködésével megszervezik a családi eseményeket.

A búza meg a konkoly

Nem vagyok pirulós alkat, de mostanában föl-fölszalad a fejembe a vér. Mintha gyakrabban kellene röstellkednem olyasmi miatt, hogy egy-egy közéleti, netalántán pártbeli ember erkölcse megbillen. Nem egy társaságban a képemre is kenik, hol viccesen, hol némi cinizmussal: kikkel nem cseresznyézek egy tálból!? S mondják mindjárt a példákat, amikért nem kell túl messze menni. Mondják az agyalapi mirigyekkel történt kufárkodást; a vállalati igazgató társasház-építési kalandját; a szentesi „sportmaffia" esetét... mikor pedig még mindig próbálom magamtól elhárítani a szemrehányásokat, a lapok virágzó bűnügyi rovataiból szúrnak meg újabb jeles példákkal. Most magam vagyok, hadd számoljak el ezzel a szégyennel. Mi is jut róla eszembe? Hogy is vagyok én ezzel?

1.

Könnyű volna elhajítani ezt a pakkot mondjuk, azzal: nem én loptam! Csak hát ez önmagamnak végképpen nem elég. Más száját talán betömhetném vele, s megtoldhatnám indulatokkal — ám ettől a lelkem nem nyugodna meg. Hogy is van ez? Élünk, növünk egymás mellett, dolgozunk, vitatkozunk, szemináriumokra járunk, oktatjuk, és faragjuk egymást; látunk tehetséget, buzgóságot, elhivatottságot, még drukkolunk is — s mikor megnő a fa, lombosodik, egyszercsak derékba roppan. Kerülgetjük, félretoljuk az útból, de belül rágni kezd bennünket valami. Hogy jutott ide az az ember? Sohasem tudjuk igazán megfejteni. Kezdettől romlott volt? Talán egész pályáján valami ilyesmire spórolt és spekulált? Nem, ez lehetetlen. Ezért nem kell annyit tanulni, dolgozni, izzadni, sokkal egyszerűbb fogásai vannak a bűnös szerzésnek. Túl megfutott nekik, s azt hitték, nekik már mindent szabad? Magatartásbeli torzulásokig, jellembeli deformációkig el lehet jutni ezen a nyomon gondolatilag, de bűvös összefonódásig, szemtelen tolvajlásig talán mégsem. Ettől esetleg gőgös, antidemokratikus, bábáskodó, úrhatnám, s még mi minden fajta lehet a gyöngébb jellemű ember, s erős, erkölcsös közösség vissza is fordíthatja, de hogy mindjárt vagy szoros összefüggésben ez következhetne, képtelenség.

Mondják, azt a pillanatot csak III. Richárdnál lehet tetten érni: „Elhatároztam, hogy gazember leszek!" De sok minden kell ahhoz, hogy „egy minden gyanún fölül álló polgár" megcsinálja egyszer a maga nagy stiklijét! Tisztán spekulatív alapon sejtem, hogy amiről eddig papoltam, mindnek szerepe lehet. A siker gőzei, a jellem horpadásai, a környezet mélységes lebecsülése, az önértékelés súlyos zavarai, türelmetlenség, mohóság, kivagyiság... — a kriminálpszichológusoknak bizonyosan nagyon hosszú létrájuk van ennek illusztrálására. De akkor mért nem látszik ebből valami előzőleg? Mind nehezen rejtegethető, különösen olyan közegben, ahol ezek tilalmi táblákra vannak pingálva.

Nem akarok előállni azzal az olcsó recepttel, amely szerint mindig a közösség a hibás, mert nem észlelte, nem jelezte, nem tiltakozott olyan tempók ellen, amelyek aztán részösszegek lesznek majd a végelszámolásnál. Ez a fajta logika később csak arra jó, hogy az egyén felelősségét olcsítsa. Olyanoknál pedig végképpen elgyöngül, akiknek egyebek között arra is volt „jogosítványuk", hogy egy újfajta erkölcs és etika propagandistái legyenek valamilyen társadalmi dobogón.

Akárhogyan is forgatom, csak oda kanyarodok, hogy a soronkívüliség „élményének" és „örömének" megszerzése a dobogó. Ezekben az esetekben a szükségnek, a végső ráutaltságnak semmi nyoma. Mind luxusra ment. Kivagyiságra. És ha így van, akkor mégis marad közös megfontolni való. Tételesen, hogy ki ma a menő? Kit csodál ma a felszín? Nem az életmentőt, nem a magas hivatástudatban megőszült tanítónőt, nem a betegeihez kismotorral igyekvő orvost, s nem is a fóliázót, hanem a könnyen vagy bár gyanúsan, de mesésen egzisztáló akárkit, immár szakmától, tudástól, társadalmi elismertségtől is függetlenül. A meggymagost, a „totókirályt", a szellemi botrányon kupeckedőt, a menő rockert, a prókátort, aki nem átall úgy nyilatkozni, hogy mindenki a zsebében van...

Csoda, hogy közéjük keveredtek néhányan abból a sorból is, ahonnan tényleg végképp nem várnánk? Nagyanyám nem volt marxista, sem erkölcstantanár, mégis azt mondta ilyen esetekre: „Konkoly nélkül búza sincsen..."

2.

No de ennyi konkoly?! — már hallom is. De aki kérdezi sem számolt utána. Magam őszintén sokallom, de nem vagyok bizonyos benne, hogy több ez a „sok évi átlagnál". Bizonyosan nagyobb viszont a durranása. Igaz lehet, régente eltűntek emberek közéleti polcokról apró kommünikékben. Értette a közönség azt a nyelvet is. Ha az volt az írásban, hogy „érdemei elismerésével" tudtuk, hogy kiöregedett, elfáradt. Ha nem járt vele kitüntetés és az érdemek is rejtve maradtak — hát egyszerűen leváltották, no, mert alkalmatlansága kitudódott. A hirtelen, gyors mellőzésekről viszont mindig tudni lehetett, hogy valamibe belelépett az „elvtárs". Menni kellett..., vissza kellett fizetni..., el kellett költözni... — megvoltak ennek a közérthető figurái akkor is.

Most pedig tárgyalják fegyelmi bizottságok és bíróságok, ismertetik gyűléseken és az újságokban, mégpedig alapos részletességgel, hogy tudja meg mindenki és lehetőleg utálkozzék tőle. Hogy lássa az egész közvélemény, nincs semmiféle rang, beosztás, korábban szerzett érdem, amivel be lehetne takarni, el lehetne rejteni a visszaélést, a bűnt, a törvénytelenséget. Hogy nem tarthat vissza bennünket a lelkünkben kétségtelenül rágó olyanfajta bánat és szégyenkezés sem, miszerint legjobb tudásunk szerint volt vagy kellett volna lennie némely így bukott emberrel valamiféle világnézeti, erkölcsi, etikai közösségünk is. Úgy tudtuk. Úgy gondoltuk. Ettől még nem rendülhet meg közösségi köreinkben a bizalom. Attól csak erősebb lehet egy-egy közösség, hogy néhányan kiesnek a rostája szemein.

És akkor már hadd mondjam el azt is: nincs is szükség olyasfajta bűntudatra, hogy vajon mi megtettünk-e mindent?... Meg olyasfajta tiltakozásokra sem, hogy az esetek ismertetése árt az orvosok, az igazgatók, a sportvezetők és ki mindenki tekintélyének. Nincsenek bűnös szakmák és hivatások, de vannak mindegyikben megtévedők, bűnre hajlók, s ellenállni gyengék. Sajnos, egyelőre világnézetek sem tudták még garantálni, hogy legyen valami olyan szűrő, amelyik képes föltartani minden tőle idegent. Éppen ezért jó tudni, hogy egy törvény van nálunk. Ugyanazt a minősítést és paragrafust szabják idealistára és materialistára, pártonkívülire vagy pártbelire, kisbeosztásúra vagy nagyfejesre — legföljebb az egyiknek sokkal nehezebb lesz szembenézni azokkal, akiket megcsalt. Legföljebb az egyiknél még a bíró is erőteljesen hangsúlyozza az erkölcsi felelősséget. Olykor pedig nemhogy enyhítené az előélet a cselekmény súlyát — kifejezetten növelheti, ha olyan minőségben követték el, amelyben pontosan ellenkező magatartást ír elő a hivatás és vár el a társadalom.

Ha ebben meg tudnánk egyezni, talán pironkodni sem kellene amiatt, hogy olykor a mi erdőnkben is elkorhad egy-egy fa. De tán még nyugodtak és emelkedettek is lehetünk, merthogy időben kivágtuk.

Sz. Simon István

Mire szólít a munka?

Az ember győzzön, ne a tél!

„A középfeszültségű hálózatban a legtöbb baj a Démász területén adódott. A hibák elhárítása megfeszített erővel folyik" — így adták hírül az újságok január derekán, hogy mire szólította a munka azokat, akik részben ezt a hálózatot építették, másrészt az áramszolgáltatást hivatalból vigyázzák. Akkoriban elsősorban Nagykőrös térségére volt jellemző ez az állapot, de jogos volt a félelem Szeged környékén, a falvakban, a tanyavilágban is, hogy a zord időjárás, a harapós hideg széjjeltépheti az elektromos hálózatot, mint két évvel ezelőtt. Aggódtak az emberek, hogy ismét előkerülnek a petróleumlámpák, a gyertyák, tétlenségre ítéltetnek a háztáji gazdaságok gépei.

A hidegben ezen a vidéken is nagyra nőttek a feladatok, a bosszúságok. Volt, amikor Mórahalom, Ásotthalom határában a tanyaszigetek egy része a hófúvás szorításában várta az áramot.

— Milyen rendkívüli feladat megoldása hárult a Démász mórahalmi kirendeltsége Ságvári Endre állami díjas brigádjára?

— Küszködtünk a hideggel, a faggyal, a hóval, de nem volt ez rendkívüli. Igaz, hogy Ásotthalom térségében és Gátsoron elpattant egy-egy helyen a légvezeték s egy 20 kilovoltos hálózatban is kár keletkezett a jegesedés miatt — mondja Katona László, a kirendeltség vezetője, aki 12 évvel ezelőtt még maga is tagja volt a brigádnak. — Télen mindig számítani kell a hidegre, a hóra, arra is, hogy vihar megtépázhatja az elektromos érhálózatot. Megszakadt ugyan az áramszolgáltatás, de csak rövid időre. Voltak, akik türelmetlenkedtek, sürgették a segítséget, mert féltették a virágkertészetet, az ólakban nevelkedő sok ezer csirkét. Nem kellett sokat várakozniok, embereink segítettek.

Embert próbáló, szocialista brigádot megmérő munka volt ez, mégha nem is rendkívüli. A hóakadályokkal teli utakon a gépkocsikkal egyes helyeken úgy tudták megközelíteni a megrongálódott vezetékszakaszt, hogy az egyéni gazdaságok traktorai törték az ólomeső kérgesítette havat. S bizony volt úgy, hogy az emberek lába szárára fagyott a nadrág, de mentek. Volt, aki azt kérdezte: meddig jutunk, meddig bírjuk? Néha megálltak szusszantani egyet s aztán mentek tovább, másztak oszlopra, szerelték a 20 kilovoltos vezeték kapcsolóját ott, ahol átívelt a villanyáram és elégette a berendezést. Így szólt a munka parancsa. Nemcsak szólította, hanem szorította a munka az embert, a Ságvári brigád tagjait, hogy valóban az ember győzzön és ne a tél.

— Mi állami díjas brigád tagjai vagyunk. Nem dolgozhatunk ma sem gyengébb eredménnyel, mint annak idején, amikor a kitüntetést kaptuk, de holnap sem — vallják nemcsak a régi, hanem az új tagok is.

Mit jelent ez a szintentartás a gyakorlatban? Valójában ma sem többet, mint biztonságos villamosenergia-szolgáltatást, az esetleges üzemzavar gyors elhárítását, a javítómunka idejének lerövidítését, ahogy ezt tették az elmúlt év augusztus 19-én is, amikor vihar szaggatta meg az elektromos érhálózatot körzetünkben. Azt, hogy milyen eredménnyel tették, vagy teszik ezt: tanúsítják az elmúlt napok. Nem állt meg a hálózatfejlesztés, a berendezések korszerűsítése, nem rekedhetett meg a szakmai ismeretek bővítése sem. Elég csak arra utalni, hogy Katona László, aki tagja volt a brigádnak, ma kirendeltségvezető; vagy Németh Imre a helyettese azóta érettségizett és szerzett technikusi oklevelet; vagy a közösség legaktívabb tagja, Kiss Ferenc csoportvezető. Időközben pontosabban 1983-ban tüntették ki az együttest a Trószt Kiváló Brigádja címmel. Akkor is, most is azt tartják: a brigád csak úgy képes megelégedésre dolgozni, ha lépést tart a gyorsan gyarapodó szakmával.

A brigád tagjai népszerűek a kirendeltséghez tartozó községekben. Szakmai tekintélyüket most az növelte, hogy időben eljutottak Gátsorra, Domaszékre, ahol már-már türelmetlenül várták a segítséget.

Nemcsak sok-sok lakóházat, tanyát láttak el villamos árammal a Ságvári Endre brigád tagjai, hanem amint a naplók őrzik munkájuk eredményeit, részt vettek óvodák, bölcsődék, iskolák áramellátásának javításában is, társadalmi munkában is. Újabban az iskolák sportudvarait villamosították, s ebből a munkából kivették részüket a régiek, a kitüntetettek mellett az újabb tagok is. Ez is jelzi, hogy az elmúlt évek sikerei ütőképes közösséggé fogták össze együttesüket, amilyenre oly nagy szükség van a téli nehéz napokon.

— Erre kötelez bennünket a 12 évvel ezelőtt kapott Állami Díj — mondják.

— Ezért érzik közösségüket sikeresnek? — kérdeztem Katona Lászlót.

— A mi munkánkat nem lehet nem szeretni. Ehhez értünk, ezt szeretjük, ez ad sikerélményt számunkra. Ismerjük eredményeinket, lehetőségeinket, korlátainkat. Sose akarunk többnek látszani, mint amilyenek vagyunk. Megdolgoztunk 12 évvel ezelőtt is az elismerésért, s újra megdolgoztunk érte. Ez volt, és ez lehet közös és magánéletünk igazi tartalma.

Nagy Pál

A települések tisztaságáért

Új mozgalom

A „Tiszta, virágos város, község, kerület" mozgalom elindítása érdekében kedden a népfront székházában megalakult a Hazafias Népfront országos elnöksége környezetvédelmi bizottságának településtisztasági szakbizottsága. Az alakuló ülésen megvitatták, hogy miként válhatna országosan egységessé a több helyen, így a fővárosi kerületekben, városokban, községekben már jó néhány éve eredményesen működő, a szép, tiszta, lakóhely megteremtéséért folytatott közösségteremtő munka. A cél — fogalmazták meg a célkitűzést többen is, hogy a települések, munkahelyek, a tervidőszak végére tisztább, rendezettebb képet mutassanak.

Az elképzelések szerint a kitüntető cím eléréséért indított mozgalomba bekapcsolódhatna valamennyi város, község, kerület — a település tanácsa vagy elöljárósága és népfrontbizottsága közös döntése alapján — ha ezt a szándékot bejelentik a városi vagy megyei tanácsnak, illetve népfrontbizottságnak.

A címet a szakbizottság javaslata alapján a település utcáinak és közterein tisztasága, a település gazdasági egységeinek, szövetkezeteinek, üzemeinek belső rendje, a „Tiszta udvar, rendes ház" mozgalom eredményei, a közterület fásítása, virágosítása, gondozása, a szemét szervezett elszállítása és a szeméttelepek korszerű kezelése, a lomtalanítási akciók, hasznos hulladékok gyűjtése, a települést övező külterület rendje, tisztasága alapján ítélik majd meg.

A tervezet szerint a városi, megyei tanácsok és a népfrontbizottságok közösen ellenőrzik majd a vállaltak teljesítését. Ennek érdekében őszi, tavaszi település- és határszemléket tartanak, nyilvántartást vezetnek. A szakbizottság javaslata szerint az elbírálást a naptári évek befejezésével lenne célszerű lezárni. A kitüntető címeket június 5-én a környezetvédelmi világnapon adnák át.

Vezetői értekezlet

A Magyar Néphadsereg vezető állományának részvételével kedden értekezletet tartottak a Honvédelmi Minisztériumban.

Kárpáti Ferenc vezérezredes, honvédelmi miniszter az értekezleten részt vevő parancsnokok, pártaktívisták és politikai munkatársak előtt értékelte a Magyar Néphadsereg 1986. évi tevékenységét, és szólt a honvédelem soron levő legfontosabb feladatairól. A miniszteri értékelést és feladatmeghatározást hozzászólások követték.